

29.01.2026

Arkkitehtitoimisto Livady
Mathias Wahlberg
Hämeentie 4 C 11
00530 Helsinki

**Helsingin kaupunginmuseon lausunto Laajasalon Tullisaaren Villa
Deckerin uuden saunarakennuksen sijoittelusta ja arkeologisista
tutkimuksista**

HEL 2025-019779 T 11 03 01

Arkkitehtitoimisto Livady on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseolta lausuntoa Laajasalon Tullisaareissa sijaitsevalle kiinteistöllä 91-49-58-2 (osoite Adelenpolku 1-2) suunnitellun saunarakennuksen sijoittelusta ja arkeologisten tutkimusten tarpeesta. Helsingin kaupunginmuseo lausuu asiasta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Kiinteä muinaisjäännös ja Villa Deckerin piha-alueen aikaisemmat arkeologiset tutkimukset

Kiinteistö sijaitsee osittain muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen alueella, jonka nimi on muinaisjäännösrekisterissä Degerö Turholma (Laajasalo), ja tunnus 1000001683. Kohde on historiallisen ajan kyläpaikka. Kiinteistön alue kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY). Alueella on 23.2.2018 voimaan tullut asemakaava nro 12489. Kaavaselostuksessa ei ole huomioitu tontilla sijaitsevaa kiinteää muinaisjäännöstä.

Tullisaaren puistoalueen itäosassa on oletettavasti jo keskiajalle periytyvä yksinäistalon paikka. Kirjallisissa lähteissä paikka mainitaan ensimmäisen kerran vuonna 1550. Tilasta muodostettiin vuonna 1687 Uudenmaan jalkaväkirykmentin kapteenin puustelli ja se toimi kruunun virkatalona aina Ruotsin vallan loppuun asti. Turholman kylän alueella on useita rakennusvaiheita ja rakennettuja alueita, joiden täsmällisistä sijainneista ei ole säilynyt tarkkaa tietoa. Villa Deckerin tontin alueella saattaa sijaita maan alla näiltä ajoilta peräisin olevien asuinpaikkojen

29.01.2026

jäänteitä. Villa Deckerin pohjoispuolella on vielä näkyvissä 1958 palaneen Turholman kartanorakennuksen kivijalan jäännökset.

Turholman kiinteän muinaisjäännöksen ovat inventoineet maastossa 2011 Museoviraston tutkijat Veli-Pekka Suhonen ja Janne Heinonen sekä 2024 Helsingin kaupunginmuseon tutkija Elina Terävä. Lisäksi Villa Deckerin tonttia tutkittiin kaivauksin vuosina 2023–2024 kahdessa vaiheessa. Huvilan etupihalla, portinvartijan talon itäpuolelta päärakennuksen lounaisseinustalle ulottuvalla sähkökaapelikaivannon reitiltä ei 2023 arkeologisen valvonnan yhteydessä löydetty merkkejä aiemmista asutusvaiheista. Vuonna 2024 huvilan piha-aluetta tutkittiin maalämpöjärjestelmän sekä uusien vesi- ja viemäriputkien asentaminen takia. Tuolloin huvilan ympäristöön kaivettiin 15 koekuoppaa, joista tehdyt löydöt ajoittuvat pääosin 1800-luvun loppupuolelle tai myöhemmäksi. Mitään merkkejä 1800-lukua vanhemmasta toiminnasta ei tutkitulta alueelta havaittu.

Vuoden 2023 ja 2024 tutkimusten perusteella pienennettiin muinaisjäännösalueen rajausta 2024 siten, että huvilan pihapiirissä kaivauksilla tutkittu alue ei ole enää osa kiinteää muinaisjäännöstä. Suunniteltu saunan alue on sen sijaan kiinteän muinaisjäännöksen alueella, joka on tutkimaton.

Pihasauna

Villa Deckerin huvilan tontille suunnitellaan pihasaunaa. Saunan sijaintipaikaksi on tarkasteltu useita vaihtoehtoja myös muinaisjäännösalueen ulkopuolelta. Tarkastelun perusteella on kuitenkin käynyt ilmi, että sopivia sijoituspaikkoja saunalle on vaikea löytää tontin pinnanmuotojen, historiallinen kasvillisuuden ja yleiseen puistoon avautuvien näkymien takia. Rakennus on pyritty sijoittelemaan ja suunnittelemaan niin, että se kajoaa maahan mahdollisimman vähän kierrepaaluperustuksella. Tulisijat on tarkoitus perustaa anturoille. Uuden saunan sijaintia esittävässä asemapiirroksessa, joka on päivätty 7.10.2025, ei selviä miten saunaan johtavat vesi- viemäri- ja sähköjohtojen kaivannot toteutetaan.

Helsingin kaupunginmuseon kanta

Villa Deckerin piha-alueen aikaisemmissa arkeologisissa tutkimuksissa ei ole löytynyt mitään 1800-lukua vanhempia löytöjä tai merkkejä varhaisemmasta asutuksesta. Nykyinen muinaisjäännösalue on kuitenkin tutkimaton. Muinaisjäännösalueelle ehdotettu saunarakennus on tarkoitus rakentaa siten, että sen rakentaminen kajoaa vain vähän maape-

29.01.2026

rään. Saunarakennuksen vesi-, viemäri- ja sähköjohtojen kaivantojen sijainteja ei ole vielä suunniteltu.

Helsingin kaupunginmuseo katsoo, että sauna voidaan toteuttaa 7.10.2025 päivättyssä suunnitelmassa esitetyle paikalle, edellyttäen riittäviä arkeologisia tutkimuksia ja jos Museovirasto myöntää rakennushankkeelle luvan kiinteään muinaisjäännökseen kajoamiseen. Kajoamislupa on edellytys, että arkeologiset tutkimukset ja rakennushanke voivat alkaa.

Helsingin kaupunginmuseo katsoo, että alueella tehtävät arkeologiset tutkimukset voitaisiin toteuttaa ennen rakentamisen aloittamista tai rakennusvaiheen yhteydessä kaivutöiden arkeologisena valvontana. Tutkimuksissa tai valvonnassa on noudatettava Museoviraston laatimaa ohjeistusta. Mikäli saunan rakennuttaja on yksityishenkilö tai siihen verrattavissa oleva 2–3 hengen asunto-osakeyhtiö, voidaan tutkimukset tai valvonta tehdä Museoviraston koekaivausryhmän toimesta valtion varoin. Tutkimuksen tai valvonnan voi suorittaa myös arkeologisia kenttätöitä suorittava konsultti, mikäli rakentamisaikataulu on tiukka. Tällöin valvonnan kustannuksista vastaa hankkeen teettävä.

Lisätietoja Museoviraston verkkosivuilta:

Kiinteään muinaisjäännökseen haettavasta kajoamisluvasta:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-suojelu/kajoamisluvan-hakeminen>

Koekaivausryhmän toiminnasta:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-suojelu/kajoamisluvan-hakeminen>

Kenttätöiden tilaamisesta arkeologisia kenttätöitä tekeville konsulteille:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>

Lisätiedot

John Lagerstedt, tutkija, puhelin: 310 28328
john.lagerstedt(a)hel.fi

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (5)

29.01.2026

Tiedoksi

Museovirasto

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

5 (5)

29.01.2026

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.